

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА УПРАВЛІННЯ

Методичні рекомендації
до практичних робіт з дисципліни «Транснаціональні корпорації»
для здобувачів освітнього рівня «бакалавр»
спеціальності 051 «Економіка»
ОП «Міжнародна економіка та бізнес»
всіх форм навчання

УДК 339.92(07)

*Затверджено вченою радою ФЕУ,
протокол № 5 від 15.12.2025 р.
згідно з рішенням кафедри міжнародної
економіки та бізнесу
протокол № 7 від 15.12.2025 р.*

Упорядники: Лещенко Марина Миколаївна, к.е.н., доцент
Сахно Тетяна Андріївна, д.ф., доцент

Рецензент: Петкова Л.О., д.е.н., професор

Методичні рекомендації до практичних робіт з дисципліни
М54 «Транснаціональні корпорації» для здобувачів освітнього рівня
«бакалавр» спеціальності 051 «Економіка» ОП «Міжнародна
економіка та бізнес» всіх форм навчання [Текст] / Укл.: Лещенко
М.М., Сахно Т.А. М-во освіти і науки України, Черкас. держ. технол.
ун-т. – Черкаси: ЧДТУ, 2025 р. – 36 с.

Методичні рекомендації до самостійного вивчення дисципліни
«Транснаціональні корпорації» містять зміст практичної роботи, перелік тем
практичних занять, тематичний план, кожна тема якого включає мету та
завдання заняття, план, питання для перевірки знань, питання для дискусії,
практичне завдання, тестові питання.

Подано теми есе, що готуються ЗВО самостійно до виступу під час
заняття, рекомендовану літературу, інформаційні ресурси, перелік
нормативних документів, політику дисципліни.

Для здобувачів освітнього ступеня «бакалавр» спеціальності 051
«Економіка» ОП «Міжнародна економіка та бізнес» всіх форм навчання.

Навчальне електронне видання
мережного використання

Методичні рекомендації
до практичних робіт з дисципліни «Транснаціональні корпорації»
для здобувачів освітнього рівня «бакалавр»
спеціальності 051 «Економіка»
ОП «Міжнародна економіка та бізнес»
всіх форм навчання

Упорядник **Лещенко Марина Миколаївна**
Сахно Тетяна Андріївна

ЗМІСТ

	ВСТУП.....	4
	ЗМІСТ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ.....	5
	ПЕРЕЛІК ТЕМ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	6
	РОЗГОРНУТА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ЗА ТЕМАМИ.....	6
	...	
Тема 1	ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ	6
Тема 2	ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ.....	9
Тема 3	ТЕОРІЇ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ТРАНСНАЦІОНАЛЬ- НИХ КОРПОРАЦІЙ.....	11
Тема 4	РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ.....	13
Тема 5	ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ.....	16
Тема 6	ОСОБЛИВОСТІ ТА МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИМИ КОРПОРАЦІЯМИ.....	17
Тема 7	ФІНАНСОВА СИСТЕМА ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ.....	20
Тема 8	ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ.....	22
Тема 9	МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОМПАНІЙ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ.....	24
Тема 10	ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ.....	26
Тема 11	ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ У КРАЇНАХ СВІТУ.....	28
Тема 12	ДІЯЛЬНІСТЬ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ.....	31
	Теми есе.....	34
	Рекомендована література.....	36

ВСТУП

У сьогоднішній транснаціональні корпорації (ТНК) є рушійною силою та основою сучасної глобальної економіки. Завдяки своїй потужності ТНК контролюють значну частину світового виробництва, торгівлі, інвестицій та інновацій. Вони створюють глобальні ланцюги постачання, забезпечуючи перетік капіталу, технологій, знань та робочої сили між країнами, що прискорює економічну інтеграцію. Водночас, їхня діяльність виходить за межі суто економіки: ТНК впливають на державну політику, стандарти праці, екологічні норми та навіть соціально-культурне середовище приймаючих країн.

Дисципліна «Транснаціональні корпорації» є вибірковою навчальною дисципліною для бакалаврів спеціальності 051 «Економіка» ОП «Міжнародна економіка та бізнес» та має спрямування на формування у здобувачів освіти загальних основ з діяльності транснаціональних корпорацій (ТНК), їх ролі в глобальній економіці та міжнародних економічних відносинах, а також особливостей стратегій, структури та впливу ТНК на національні економіки.

Предметом вивчення дисципліни «Транснаціональні корпорації» є теоретичні та методологічні засади функціонування транснаціональних корпорацій; аспекти процесу інтеграції у зв'язку з інвестиційною політикою транснаціональних корпорацій; роль транснаціональних корпорацій у розвитку технологій та економіки.

Метою вивчення дисципліни «Транснаціональні корпорації» є засвоєння студентами теоретичних та науково-методичних основ функціонування ТНК на сучасному етапі розвитку міжнародних економічних відносин, ознайомлення з основними теоріями та моделями ТНК, особливостями регулювання їх діяльності, формування у студентів практичних навичок управління ТНК, а також дослідження закономірностей транснаціоналізації світової економіки та діяльності ТНК в Україні.

Основними завданнями дисципліни «Транснаціональні корпорації» є оволодіння студентами основними поняттями та принципами організації діяльності ТНК в сфері міжнародних економічних відносин, вміння розраховувати основні показники ефективності діяльності ТНК та оцінювати ефективність середовища діяльності ТНК.

Програмні результати навчання полягають в наступному:

ПР₁₀ Проводити аналіз функціонування та розвитку суб'єктів господарювання, визначати функціональні сфери, розраховувати відповідні показники які характеризують результативність їх діяльності.

ЗМІСТ ПРАКТИЧНОЇ РОБОТИ

Практичні заняття є формою навчального заняття, під час якого викладач формує розширений огляд студентами теоретичного матеріалу навчальної дисципліни та сприяє формуванню вмінь та навичок їх практичного застосування щодо опрацювання індивідуальних завдань.

Продедення практичного заняття побудоване викладачем відповідно до попередньо підготованого матеріалу: запитання до теоретичного лекціного заняття, тестові питання, практичні завдання.

Підготовка до практичних занять вимагає дотримання певного порядку:

- ознайомлення з планом та темою заняття, списком рекомендованої літератури; теоретичним матеріалом конспекту лекції та його усвідомленням;
- підібрати додаткову літературу та вивчити матеріал;
- скласти коротку структуровану доповідь або план виступу, що сприяє кращому засвоєнню матеріалу та послідовному його викладенню під час виступу;
- систематично здійснювати самоконтроль засвоєння знань шляхом формування відповідей на запитання в кінці кожного розділу в підручниках, навчально-методичних посібниках, методичних рекомендаціях. Бажано проводити заходи самоконтролю за допомогою дискусій та обговорення окремих питань з іншими студентами. У разі виникнення незрозумілих питань, прогалин у вміннях та знаннях, варто звернутися до навчальної літератури.

Виступ студента на практичному занятті повинен розкривати суть питання, супроводжуватись порівняннями, узагальненнями та висновками. Важливим є аргументація, розширеність та переконливість підготованого матеріалу. В ході виступу студенти групи повинні робити короткі записи та питання до викладеного матеріалу для рецензування та доповнень до інформації доповідача, висловлення та обґрунтування своєї точки зору щодо питання, яке обговорюється.

Рішення практичних задач повинно бути розгорнутим, якщо це передбачено в завданні.

Практичне заняття або семінар передбачають участь кожного студента групи в його підготовці та проведенні з оцінкою за кожну тему з даної дисципліни.

ПЕРЕЛІК ТЕМ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Глобалізація та транснаціоналізація міжнародного бізнесу	2	1
2	Історичні аспекти розвитку транснаціональних корпорацій	2	
3	Теорії формування та розвитку транснаціональних корпорацій	2	
4	Регулювання діяльності транснаціональних корпорацій	2	
5	Формування і реалізація стратегій діяльності транснаціональних корпорацій	2	
6	Особливості та методи управління транснаціональними корпораціями	2	
7	Фінансова система транснаціональних корпорацій: особливості формування та управління	2	1
8	Особливості управління виробничою діяльністю транснаціональних корпорацій	2	
9	Механізм управління персоналом транснаціональних компаній та особливості формування корпоративної культури	2	
10	Інноваційна діяльність транснаціональних корпорацій	2	1
11	Особливості діяльності транснаціональних корпорацій у країнах світу	2	
12	Діяльність транснаціональних корпорацій в Україні: переваги та недоліки	2	
	Всього	24	4

РОЗГОРНУТА ПРОГРАМА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ ЗА ТЕМАМИ

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДІЯЛЬНОСТІ ТНК

Тема 1. ГЛОБАЛІЗАЦІЯ ТА ТРАНСНАЦІОНАЛІЗАЦІЯ МІЖНАРОДНОГО БІЗНЕСУ

Мета заняття: дослідити особливості глобалізації та транснаціоналізації міжнародного бізнесу.

Завдання заняття: формування у студентів глибокого розуміння концептуальних основ процесів глобалізації та транснаціоналізації, передумов та факторів виникнення ТНК, сформуванню явлення про ТНК, як різновид міжнародних компаній; зрозуміти сучасні тенденції глобалізаційних процесів та транснаціоналізації міжнародного бізнесу.

План:

1. Сутність процесів глобалізації та транснаціоналізації.
2. Передумови та фактори виникнення ТНК.
3. ТНК. Як різновид міжнародних компаній.
4. Сучасні тенденції глобалізаційних процесів та транснаціоналізації міжнародного бізнесу.

Питання для перевірки знань:

1. Як ви розумієте термін «позитивний результат» глобалізації? Які конкретні приклади цього результату можна навести?
2. Поясніть відмінність між проявами глобалізації на макроекономічному та мікроекономічному рівнях.
3. Чим відрізняється діяльність ТНК від діяльності глобальних ТНК?
4. Поясніть, як лібералізація торговельних відносин (укладення міжнародних угод) сприяла виникненню ТНК.
5. Чому наявність розвинених міжнародних фінансових ринків є вагомим фактором для виникнення та діяльності ТНК?
6. Обґрунтуйте необхідність централізованого управління в діяльності транснаціональної корпорації.
7. Як, на вашу думку, проявляється уніфікація правових та економічних процесів у сучасному міжнародному бізнесі?

Питання для дискусії:

1. Розкрийте суть такого фактора виникнення ТНК, як «Прагнення до нових ринків». Які ринки можуть бути найбільш привабливими для експансії?
2. Наведіть приклади, як саме розвиток інформаційно-комунікаційних технологій вплинув на інтенсивний розвиток міжнародного бізнесу та транснаціоналізації.
3. Як впливає поглиблення залежності економік країн (наслідок глобалізації) на їхню національну економічну політику?

Практичне завдання:

Провести комплексний аналіз взаємозв'язку між глобалізацією та транснаціоналізацією, на прикладі для ідентифікації факторів виникнення та сучасних тенденцій розвитку транснаціональних корпорацій (ТНК).

Обрати одну відому транснаціональну корпорацію (ТНК), яка почала свою діяльність як національна компанія, а потім глобалізувалася (наприклад, Apple, Samsung, IKEA, Toyota, Coca-Cola). Визначити період

переходу компанії від національного до транснаціонального статусу (наприклад, період 1980–2000-х років). Роботу оформити у вигляді есе.

Етапи виконання завдання:

Етап 1. Наведіть чітке визначення, чим обрана компанія відповідає критеріям транснаціональної корпорації (наявність виробництва/активів/філій у кількох країнах, централізоване управління). Поясніть на прикладі обраної компанії, як відбувався перехід від просто міжнародної компанії (яка лише експортує) до ТНК (яка інвестує та виробляє за кордоном).

Етап 2. Ідентифікуйте дві ключові зовнішні передумови глобалізації, які сприяли транснаціоналізації обраної компанії (наприклад, лібералізація торгівлі, технологічні зміни в комунікаціях, падіння транспортних витрат). Визначте три основні внутрішні фактори (що стосуються самої компанії) або зовнішні фактори (що стосуються ринку), які спонукали компанію стати ТНК: (Наприклад: пошук дешевої робочої сили, доступ до сировини, необхідність обійти торговельні бар'єри, збільшення частки ринку).

Етап 3. Наведіть приклад того, як обрана ТНК застосовує принцип глокалізації (баланс між глобальною стандартизацією та локальною адаптацією) у своїй діяльності (наприклад, адаптація продукту, маркетингу чи меню для певного регіону). Опишіть, як компанія використовує глобальні ланцюги вартості (наприклад, де зосереджений R&D, де виробництво, а де продаж), і чи відповідає це сучасній тенденції фрагментації виробництва.

Тестові питання:

1. На якому рівні глобалізація проявляється в посиленні розвитку процесів міжнародно-економічної інтеграції?
 - А) Мікроекономічному
 - Б) Макроекономічному
 - В) Мезорівні
2. Як визначається транснаціоналізація?
 - А) Процес виходу процесів виробництва, розподілу та збуту за межі національних кордонів.
 - Б) Обмеження діяльності компанії лише експортно-імпортними операціями.
 - В) Зниження частки послуг у структурі міжнародного виробництва.
3. Який фактор став ключовим для ефективної координації та контролю діяльності ТНК у віддалених підрозділах?
 - А) Технологічний прогрес, зокрема у галузях інформатики та телекомунікацій
 - Б) Прагнення до децентралізованого управління
 - В) Посилення торговельних обмежень
4. Який процес створив сприятливі умови для розширення діяльності компаній за межі своїх країн через зниження бар'єрів для руху капіталу та товарів?
 - А) Диференціація витрат
 - Б) Глобалізація економіки

В) Уніфікація правових процесів

5. Яка ключова відмінність ТНК від звичайних міжнародних компаній з перелічених?

А) ТНК займаються лише експортно-імпортними операціями.

Б) ТНК створюють зарубіжне виробництво та координують його з єдиного центру.

В) ТНК мають активи тільки в одній країні.

Література: 1, 2, 4.

ТЕМА 2. ІСТОРИЧНІ АСПЕКТИ РОЗВИТКУ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

Мета заняття: дослідити історичні аспекти розвитку транснаціональних корпорацій.

Завдання заняття: дослідити передумови поширення міжнародних корпорацій як форми господарювання та етапи розвитку ТНК; визначити сутність та загальну характеристику глобальних ТНК; з'ясувати в чому полягає активізація транснаціональної діяльності компаній; зрозуміти особливості формування та діяльності сучасних глобальних ТНК.

План:

1. Передумови поширення міжнародних корпорацій як форми господарювання.
2. Етапи розвитку ТНК.
3. Глобальні ТНК: загальна характеристика.
4. Активізація транснаціональної діяльності компаній.
5. Особливості формування та діяльності сучасних глобальних ТНК.

Питання для перевірки знань:

1. Як саме глобалізація сприяє інтеграції національних економік у єдиний світовий економічний простір створюючи передумови для міжнародних корпорацій?
2. Яким чином науково-технічний прогрес впливає на поширення новітніх технологій та знань через міжнародні мережі корпорацій?
3. Поясніть, як різниця в рівнях оподаткування та законодавства у різних країнах використовується міжнародними корпораціями для зниження витрат.
4. Чому період 1973-1985 рр. відзначився перерозподілом ринку між нафтовими компаніями країн-членів ОПЕК. Яка була роль ТНК у цьому процесі?
5. Поясніть ключову відмінність між концерном та консорціумом як організаційними формами діяльності ТНК 3-го покоління.
6. Чим ТНК відрізняється від багатонаціональної компанії?

7. Як ТНК 5-го покоління використовують інноваційні стратегії та новітні досягнення НТР у своїй діяльності? Наведіть приклад.

Питання для дискусії:

1. У чому полягає ключова роль ТНК у поширенні глобалізаційних процесів та як вони вимагають уніфікації правил міжнародної економіки?
2. Як активізація транснаціональної діяльності компаній сприяє зменшенню розбіжностей у рівнях організації та ефективності виробництва між різними країнами?
3. Чому, на Вашу думку, глобальні компанії мають делегувати частину управлінських та регулюючих функцій міжнародним організаціям?

Практичне завдання:

Ознайомитись з рейтингом 2000 найбільших компаній світу та вибрати з переліку компанію, яка буде об'єктом для виконання індивідуальних завдань протягом семестру. Перелік компаній знаходиться за посиланням: <https://www.forbes.com/global2000/#30180e96335d>

Для обраної ТНК слід підготувати частину індивідуальної роботи «Історія створення та розвитку компанії». Роботу оформити у вигляді есе.

У цій частині вашої роботи про обрану ТНК слід висвітлити історію створення та розвитку компанії, визначити з якого типу організаційних структур вона виникла (які чинники та мотиви вплинули на розвиток компанії і перетворення її у ТНК).

Тестові питання:

1. Яка з передумов сприяє інтеграції виробництва та ринків і є основною для поширення міжнародних корпорацій?
 - А) Зростання національних витрат
 - Б) Децентралізація управління
 - В) Глобалізація економіки
2. Який фактор дозволяє компаніям створювати виробничі та торгові мережі за кордоном?
 - А) Наявність потужних міжнародних інвестиційних потоків (прямі іноземні інвестиції)
 - Б) Законодавче обмеження торгівлі
 - В) Відсутність новітніх технологій
3. Що є особливістю ТНК як корпорації?
 - А) Підрозділи розміщені лише в одній країні.
 - Б) Материнська (головна) компанія та дочірні компанії, пов'язані з нею відносинами власності, управління та контролю.
 - В) Капітал належить лише одній країні.
4. Яка ознака є характерною для глобальної компанії?
 - А) Обсяг продажів вимірюється мільйонами доларів США.
 - Б) Відмова від участі в обговоренні соціально-економічного розвитку.
 - В) Наявність виробництва товарів та послуг на 5-ти континентах.

5. До якого результату призводить активізація транснаціональної діяльності компаній стосовно національних економік?

- А) Ізоляція національних економік.
- Б) Поступове «розчинення» національних економік у єдиному світовому господарстві.
- В) Зростання розбіжностей у рівнях організації виробництва.

Література: 1, 2, 3, 4.

ТЕМА 3. ТЕОРІЇ ФОРМУВАННЯ ТА РОЗВИТКУ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

Мета заняття: з'ясувати сутність теорій формування та розвитку транснаціональних корпорацій.

Завдання заняття: дослідити загальну характеристику еволюції економічної думки щодо діяльності ТНК; зрозуміти теорію інтерналізації капіталу, динамічну модель конкурентних переваг М. Портера, еkleктичну теорію Дж. Даннінга.

План:

1. Загальна характеристика еволюції економічної думки щодо діяльності ТНК.
2. Теорія інтерналізації капіталу.
3. Динамічна модель конкурентних переваг М. Портера.
4. Еkleктична теорія Дж. Даннінга.

Питання для перевірки знань:

1. Як відбувся перехід від позитивного сприйняття ТНК до критичного аналізу їхньої діяльності в рамках еволюції економічної думки?
2. Яка ключова відмінність між підходами неокласичної теорії (перший етап) та структуралізму (другий етап) щодо сутності діяльності ТНК.
3. Наведіть приклади, як саме екологічні проблеми та політичний вплив ТНК розглядаються на третьому етапі еволюції економічної думки.
4. Поясніть, що таке «трансакційні витрати» і як їх мінімізація призводить до інтерналізації ринків згідно з теорією інтерналізації капіталу.
5. Як проявляється «переплетіння та об'єднання національних капіталів» в умовах інтерналізації?
6. Поясніть взаємозв'язок між прагненням компаній посилити конкурентні переваги та теорією конкурентоспроможності М. Портера.
7. Розкрийте зміст п'яти сил Портера і поясніть, як ТНК можуть використовувати цей аналіз для досягнення динамічної переваги.

Питання для дискусії:

1. Обґрунтуйте, чому Еkleктична теорія Дж. Даннінга вважається парадигмою, що пояснює прямі іноземні інвестиції (ПІІ).

2. Наведіть приклад ситуації, коли перевага місцезнаходження може бути сприятливою для здійснення ПШ.

3. Яке значення має перевага використання в Еклектичній теорії для пояснення вибору ТНК між створенням закордонного філіалу та ліцензуванням своїх технологій?

Практичне завдання:

Провести теоретичний аналіз стратегії конкретної транснаціональної корпорації (ТНК), застосовуючи ключові концепції, викладені у провідних теоріях формування та розвитку ТНК (Теорія інтерналізації, Модель Портера, Еклектична теорія Даннінга).

Умова завдання. Оберіть одну відому ТНК, що активно працює на міжнародному ринку (наприклад, Tesla, Samsung, Nestlé, Amazon). Визначте конкретне стратегічне рішення або конкурентну перевагу обраної ТНК, яке потребує теоретичного обґрунтування (наприклад, чому компанія вирішила відкрити виробництво в певній країні, або чому вона інвестує саме у власний R&D, а не купує ліцензії).

Етапи виконання завдання.

Етап 1. Коротко опишіть обрану ТНК та її стратегічне рішення/перевагу, яке ви будете аналізувати. Поясніть, чому класичні теорії міжнародної торгівлі (наприклад, теорія Хекшера-Оліна), ймовірно, недостатні для повного пояснення цього рішення ТНК, обґрунтовуючи необхідність застосування сучасних теорій.

Етап 2. Поясніть, як теорія інтерналізації пояснює, чому обрана ТНК вирішила внутрішньо корпоративно (інтерналізувати) певний процес (наприклад, виробництво чи дистрибуцію), а не скористалася зовнішнім ринком (через експорт, ліцензування чи аутсорсинг). Визначте, які транзакційні витрати, ризики чи недосконалості ринку (наприклад, захист інтелектуальної власності, контроль якості) ТНК намагається уникнути завдяки інтерналізації.

Етап 3. Проаналізуйте конкурентні переваги обраної ТНК, використовуючи елементи «Діаманту» М. Портера.

Етап 4. Визначте, які унікальні переваги власності (ноу-хау, патенти, бренд, масштаби) має обрана ТНК, що дозволяють їй бути конкурентоспроможною за кордоном. Які переваги розміщення (доступ до ресурсів, низькі витрати, податкові режими) мотивували ТНК інвестувати саме в обрану країну/регіон, а не експортувати туди? Які переваги отримує ТНК від інтерналізації (виробництва власними філіалами) порівняно з ліцензуванням чи аутсорсингом?

Тестові питання:

1. Які теорії переважали на першому етапі (середина ХХ ст.) еволюції економічної думки щодо ТНК, розглядаючи їх як джерело інвестицій та ефективності?

А) Структуралізм та Еклектична теорія.

- Б) Кейнсіанська та неокласична теорії.
- В) Теорія інтерналізації та Динамічна модель Портера.
- 2. Який ключовий мотив для інтерналізації капіталу?
 - А) Збільшення зовнішніх трансакційних витрат.
 - Б) Втрата контролю над технологіями.
 - В) Мінімізація трансакційних витрат.
- 3. Який наслідок зростання іноземних інвестицій, що враховує теорія інтерналізації?
 - А) Вплив на національний суверенітет.
 - Б) Зменшення науково-технічного прогресу.
 - В) Відсутність потреби у регулюванні потоків капіталу.
- 4. На чому, згідно з моделлю М. Портера, компанії мають наголошувати для досягнення конкурентної переваги?
 - А) На простому порівнянні цін з конкурентами.
 - Б) На створенні унікальної цінності для споживачів.
 - В) На виключній стратегії лідерства за витратами.
- 5. Яку економічну теорію пояснює Еклектична теорія Дж. Даннінга?
 - А) Міжнародну торгівлю товарами.
 - Б) Причини та форми прямих іноземних інвестицій (ПІІ).
 - В) Податкове регулювання ТНК.

Література: 1, 2, 3, 4.

ТЕМА 4. РЕГУЛЮВАННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

Мета заняття: дослідити сутність регулювання діяльності транснаціональних корпорацій.

Завдання заняття: з'ясувати сутність і необхідність регулювання діяльності ТНК, визначити особливості цілей, методів та інструментів регулювання діяльності ТНК, дослідити моделі державної політики щодо допуску ТНК на національні економіки, сформулювати уявлення про еволюцію наддержавного регулювання діяльності ТНК.

План:

1. Сутність і необхідність регулювання діяльності ТНК.
2. Цілі, методи та інструменти регулювання діяльності ТНК.
3. Моделі державної політики щодо допуску ТНК на національні економіки.
4. Еволюція наддержавного регулювання діяльності ТНК.

Питання для перевірки знань:

1. Поясніть, які саме суперечності виникають між інтересами транснаціональних корпорацій та національних держав, що вимагає регулювання.

2. Наведіть приклади, як саме ТНК можуть використовувати своє домінування для усунення дрібніших конкурентів, і як регулювання може цьому запобігти.
3. Розкрийте зміст такого інструменту регулювання, як «двосторонні інвестиційні угоди» і чому вони є найпоширенішими.
4. Які саме міжнародні стандарти мають забезпечувати ТНК у своїй діяльності згідно з цілями регулювання?
5. Порівняйте Відкриту (ліберальну) та Захисну (протекціоністську) моделі державної політики щодо ТНК. У яких випадках кожна з них є виправданою?
6. Поясніть, що означає «забезпечення трансферу технологій» як мета вибірково-обмежувальної (стратегічної) моделі.
7. Чому на ранніх етапах (до 1970-х років) регулювання діяльності ТНК здійснювалося переважно на національному рівні?

Питання для дискусії:

1. Як зростання економічної потужності ТНК у 1970-1990-х рр. призвело до перших спроб комплексного міжнародного регулювання (наприклад, через ООН)?
2. У чому полягає ускладнення регулювання на сучасному етапі (з 2000-х років) через цифрову економіку та нові технології?
3. Як введення глобальних мінімальних ставок податку для великих ТНК може вплинути на конкуренцію між державами за залучення інвестицій.

Практичне завдання:

Проаналізувати необхідність, цілі та інструменти регулювання діяльності ТНК, а також розробити зважену модель державної політики щодо допуску ТНК на національний ринок, враховуючи як національні інтереси, так і глобальні тенденції.

Умова завдання: Оберіть країну (країна X), яка має високий інвестиційний потенціал, але слабкі інститути. Визначте стратегічно важливий сектор для регулювання (наприклад, видобуток критичної сировини, телекомунікації, енергетика). Розробіть проєкт регуляторної політики для обраного сектора. Роботу оформити у вигляді есе.

Етапи виконання завдання.

Етап 1. Поясніть сутність регулювання ТНК і чому воно необхідне саме в обраному секторі Країни X (наприклад, для запобігання монополії, захисту довкілля, гарантування економічної безпеки, мінімізації податкової оптимізації). Опишіть три найбільші ризики, з якими зіткнеться Країна X, якщо не буде введено належне регулювання діяльності ТНК у цьому секторі.

Етап 2. Сформулюйте дві ключові цілі регулювання, орієнтовані на отримання максимальної вигоди для Країни X (наприклад, ціль 1: максимізація трансферу технологій; ціль 2: забезпечення високого рівня зайнятості місцевого населення). Запропонуйте три конкретні інструменти регулювання, що відповідають визначеним цілям: Наприклад: ведення правила про реінвестування мінімального відсотка прибутку ТНК у місцеву

економіку; вимога щодо локалізації R&D-центру або навчання місцевих фахівців; укладення інвестиційної угоди з чіткими штрафними санкціями за порушення екологічних стандартів.

Етап 3. Вибір Моделі: Назвіть, яку модель державної політики щодо допуску ТНК обере Країна X (наприклад, ліберальна, поміркована або селективно-обмежувальна) та обґрунтуйте цей вибір, враховуючи необхідність швидкого розвитку та інституційну слабкість. Сформулюйте два ключові критерії допуску ТНК у цей сектор, які б гарантували національну безпеку (наприклад, обмеження частки іноземного капіталу в статутному фонді; вимога про надання державі «золотої акції» у стратегічних проєктах).

Етап 4. Назвіть два приклади наддержавного регулювання або міжнародних норм (наприклад, правила СОТ, рекомендації ОЕСР або антикорупційні конвенції), які Країна X має врахувати у своєму регуляторному проєкті. Поясніть, як національна політика Країни X повинна бути адаптована (або, навпаки, захищена) від цих міжнародних норм, щоб забезпечити переваги для власної економіки (наприклад, використання преференційних торговельних угод для стимулювання експорту).

Тестові питання:

1. У чому полягає сутність регулювання діяльності ТНК?
 - А) У повній забороні їхньої діяльності в національних економіках.
 - Б) У наданні ТНК повної свободи дій на міжнародному ринку.
 - В) В установленні та застосуванні державою або міжнародними організаціями правил для контролю їхнього впливу, усуваючи суперечності між інтересами ТНК та держав.
2. З якої причини виникає необхідність регулювання діяльності ТНК?
 - А) Через їхню слабку роль у світовій економіці.
 - Б) Через посилення ролі ТНК, що може призвести до економічних дисбалансів та протиріччя з національними інтересами.
 - В) Через повну відповідність їхньої діяльності національним інтересам.
3. Яку функцію виконує регулювання ТНК стосовно конкуренції на ринку?
 - А) Допомогає підтримувати справедливу конкуренцію, не дозволяючи ТНК використовувати своє домінування.
 - Б) Дозволяє ТНК усувати дрібніших конкурентів.
 - В) Сприяє утворенню природних монополій.
4. Яка з цілей належить до регулювання діяльності ТНК?
 - А) Створення прихованих бар'єрів для торгівлі.
 - Б) Ігнорування міжнародних стандартів.
 - В) Захист інвестицій та забезпечення відповідності міжнародним стандартам.
5. Який інструмент є найпоширенішим для врегулювання інвестиційної діяльності ТНК?
 - А) Універсальні багатосторонні угоди.
 - Б) Двосторонні інвестиційні угоди (між двома державами).
 - В) Субрегіональні угоди про торгівлю.

Література: 1, 2, 3, 4.

ТЕМА 5. ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЯ СТРАТЕГІЙ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

Мета заняття: дослідити особливості формування і реалізації стратегій діяльності транснаціональних корпорацій.

Завдання заняття: дослідити особливості стратегічного управління ТНК та стадії розроблення стратегій діяльності ТНК, з'ясувати сутність конкурентних, корпоративних, маркетингових стратегій ТНК, виявити особливості стратегій ТНК в розвинутих країнах та в країнах, що розвиваються.

План:

1. Особливості стратегічного управління ТНК.
2. Стадії розроблення стратегій діяльності ТНК.
3. Конкурентні стратегії ТНК.
4. Корпоративні стратегії ТНК.
5. Маркетингові стратегії ТНК.
6. Особливості стратегій ТНК в розвинутих країнах та в країнах, що розвиваються.

Питання для перевірки знань:

1. Як глобальний масштаб діяльності ТНК впливає на їхнє стратегічне планування порівняно з національними компаніями?
2. Наведіть приклади, як саме політична нестабільність або зміни в законодавстві можуть вимагати адаптації стратегій ТНК на місцевих ринках.
3. Поясніть взаємозв'язок між транснаціональною стратегією бізнесу та необхідністю культурної інтеграції в управлінні персоналом ТНК.
4. Яка ключова відмінність між стратегією зростання та стратегією стабілізації ТНК і в яких умовах доцільно застосовувати кожен з них?
5. Як контроль та оцінка результатів стратегічного планування ТНК допомагає у внесенні коректив у їхню діяльність?
6. Поясніть, як ТНК можуть одночасно реалізовувати стратегію диференціації на одному ринку та лідерство за витратами на іншому.
7. Що таке «гібридні стратегії» ТНК і як вони дозволяють компанії поєднувати глобальну інтеграцію та локальну диференціацію?

Питання для дискусії:

1. Які особливості діяльності ТНК у країнах, що розвиваються, вимагають адаптації цін (цінова чутливість) у їхніх маркетингових стратегіях.
2. Як Міжнародний життєвий цикл товару (МЖЦТ) впливає на маркетингові стратегії ТНК в бідних країнах, де можуть продаватися застарілі продукти?
3. Які переваги та недоліки має централізований контроль материнської компанії над зарубіжними філіями?

Практичне завдання:

Підготуйте індивідуальне завдання на тему: «Особливості стратегії транснаціональної корпорації» – це друга частина індивідуального завдання про обрану вами ТНК (практичне завдання 2), що студенти готують протягом семестру. Роботу оформити у вигляді есе.

У цій частині вашої роботи про обрану ТНК слід визначити тип стратегії, яку використовує чи використовувала обрана ТНК згідно теоретичного матеріалу лекції.

Тестові питання:

1. Який із перелічених факторів є ключовою особливістю стратегічного управління ТНК, що визначає його складність?
А) Концентрація діяльності в одній національній економіці.
Б) Необхідність враховувати глобальні чинники, політичну нестабільність та культурні відмінності.
В) Виключне зосередження на короткострокових фінансових цілях.
2. Який рівень стратегічного управління ТНК відповідає за визначення загальної місії, візії та довгострокових цілей корпорації?
А) Корпоративний рівень
Б) Бізнес-рівень
В) Функціональний рівень
3. Який тип корпоративної стратегії ТНК передбачає розширення діяльності в суміжні або непов'язані галузі?
А) Стратегія зростання
Б) Стратегія стабілізації
В) Стратегія диверсифікації
4. Яка особливість стратегій ТНК є характерною для розвинених країн?
А) Акцент на спрощеній дистрибуції та низькій ціні.
Б) Використання застарілих продуктів.
В) Акцент на інноваціях, диференціації продукції та високій якості обслуговування.
5. Який ризик є недоліком функціонування зарубіжних філій ТНК, пов'язаний зі змінами в урядовій політиці?
А) Низькі витрати на робочу силу.
Б) Складнощі управління через часові різниці.
В) Політичні ризики (наприклад, націоналізація).

Література: 1, 2, 3, 4.

ТЕМА 6. ОСОБЛИВОСТІ ТА МЕТОДИ УПРАВЛІННЯ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИМИ КОРПОРАЦІЯМИ

Мета заняття: дослідити особливості та методи управління транснаціональними корпораціями.

Завдання заняття: дослідити сутність та методи управління ТНК, сформувані уявлення про організаційну структуру ТНК, виявити особливості функцій менеджменту і планування в міжнародних корпораціях, з'ясувати особливості управління персоналом у міжнародних компаніях, зрозуміти порядок прийняття управлінських рішень у транснаціональних компаніях, дослідити особливості керівництва, комунікації і контролю у транснаціональних корпораціях.

План:

1. Сутність та методи управління ТНК.
2. Організаційна структура ТНК.
3. Особливості функцій менеджменту і планування в міжнародних корпораціях.
4. Управління персоналом у міжнародних компаніях.
5. Прийняття управлінських рішень у транснаціональних компаніях.
6. Керівництво, комунікації і контроль у транснаціональних корпораціях.

Питання для перевірки знань:

1. Як сучасні ТНК досягають ефекту синергії, поєднуючи глобальну координацію з локальною адаптацією?
2. Наведіть приклади, які ключові стратегічні рішення зазвичай залишаються під централізованим контролем материнської компанії, а які делегуються закордонним філіям.
3. Поясніть, у яких випадках ТНК доцільно використовувати матричну організаційну структуру і які конфлікти можуть виникати при її застосуванні.
4. Яку роль відіграє інноваційний менеджмент у новітніх підходах управління ТНК, та як це пов'язано із цифровізацією?
5. Як корпоративна соціальна відповідальність (КСВ) та сталий розвиток впливають на довгострокову конкурентоспроможність ТНК і чому вони стали невід'ємною частиною стратегії?
6. Поясніть, чому дивізіонально-регіональна структура управління є особливо актуальною для ТНК, що діють на ринках із суттєвими правовими та культурними відмінностями.
7. У чому полягає складність міжнародного планування в ТНК, пов'язана з необхідністю врахування таких факторів, як валютні коливання та торговельні бар'єри?

Питання для дискусії:

1. Як культурна складова та міжкультурна комунікація впливають на процес прийняття управлінських рішень у ТНК?
2. Порівняйте переваги та недоліки централізованої та децентралізованої організаційних структур ТНК.
3. Які методи контролю (фінансовий, стратегічний, операційний) є найбільш важливими для ТНК та як вони адаптуються до місцевих систем звітності та податкового законодавства?

Практичне завдання:

1. Визначте, про який тип організаційної структури йдеться. Поясніть, наведіть приклади:

1) ...ця організаційна структура має елементи як функціональної, так і матричної структури. Співробітники працюють у командах, які служать конкретним організаційним цілям. Деякі підрозділи зосереджуються на одному завданні, наприклад на розробці продукту. Інші – це міжфункціональні підрозділи, які працюють у багатьох секторах загального бізнесу.

2) ...проектні ініціативи можуть бути компетенцією кількох команд. Цей тип структури часто добре працює для малих підприємств, у яких «відділи» можуть складатися лише з однієї або двох осіб. Це також добре працює для великих компаній за умови, що вони мають чіткі лінії зв'язку, щоб конкуруючі підрозділи не перешкоджали роботі один одного.

3) ...материнська компанія володіє різними підрозділами або дочірніми компаніями, які функціонують із великим ступенем автономії. Керівники цих підрозділів сидять на вершині організаційної схеми власного бренду, але нижче вищого керівництва в ширшій організаційній структурі корпорації.

4) ...цей тип бізнес-структури організовує компанію на різні відділи на основі сфер компетенції. Наприклад, в юридичному відділі працюють юристи, а в маркетинговому відділі – маркетологи.

5) ... ця організаційна структура мережі поєднує спеціалізовані відділи, зовнішні відділи та аутсорсинг. Компанія може мати власний внутрішній підрозділ розвитку, зовнішнього виробника, якого вона ділить з іншими брендами харчових продуктів, відділ маркетингу, який вона ділить з материнською компанією. Такі структури можуть працювати з великою гнучкістю, але вони можуть мати меншу організаційну єдність і менш емоційні інвестиції з боку співробітників.

2. Підготуйте індивідуальне завдання на тему: «Особливості та методи управління транснаціональними корпораціями» – це третя частина індивідуального завдання про обрану вами ТНК (практичне завдання 2), що студенти готують протягом семестру. Роботу оформити у вигляді есе.

У цій частині вашої роботи про обрану ТНК слід визначити: які методи управління використовують у зазначеній ТНК, її організаційну структуру, особливості функцій менеджменту і планування, управління персоналом, підходи до прийняття управлінських рішень, застосування заходів комунікації і контролю.

Тестові питання:

1. Який із традиційних методів управління ТНК характеризується передачею більшої самостійності закордонним філіям?

А) Централізований контроль.

Б) Децентралізація та делегування.

В) Використання виключно вертикальної організаційної структури.

2. Який тип дивізіональної структури полегшує вирішення проблем із місцевими звичаями та законодавством?
- А) Дивізіонально-продуктова.
 - Б) Організаційна структура орієнтована на споживача.
 - В) Дивізіонально-регіональна структура.
3. Який критерій повинен бути дотриманий при формуванні організаційної структури ТНК?
- А) Незалежність структури від стратегії та завдань компанії.
 - Б) Максимально високий рівень плинності елементів мережі.
 - В) Здатність структури створити передумови для реалізації ключових конкурентних переваг.
4. Який фактор додає складності та динамічності міжнародному плануванню в міжнародних корпораціях?
- А) Спрощені процедури бухгалтерського обліку в усіх країнах.
 - Б) Валютні коливання, політична нестабільність та торговельні бар'єри.
 - В) Повна відсутність культурних відмінностей.
5. Яка особливість управління персоналом у міжнародних компаніях пов'язана із адаптацією до культури та законодавства?
- А) Повне ігнорування місцевих трудових законів.
 - Б) Розробка мотивуючих систем, які враховують культурні цінності та трудове законодавство різних країн.
 - В) Стандартизація всіх методів мотивації без винятків.

Література: 1, 2, 3, 4.

ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

ТЕМА 7. ФІНАНСОВА СИСТЕМА ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ: ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА УПРАВЛІННЯ

Мета заняття: дослідити особливості формування та управління фінансовою системою транснаціональних корпорацій.

Завдання заняття: дослідити особливості організаційної, інформаційної та правової діяльності ТНК на світовому фінансовому ринку, сформуванню уявлення про внутрішню фінансову структуру ТНК та джерела формування фінансових ресурсів, з'ясувати особливості планування фінансової діяльності та управління фінансами ТНК.

План:

1. Організаційні, інформаційні та правові особливості діяльності ТНК на світовому фінансовому ринку.
2. Внутрішня фінансова структура ТНК та джерела формування фінансових ресурсів.

3. Планування фінансової діяльності ТНК.
4. Особливості управління фінансами ТНК.

Питання для перевірки знань:

1. Як правова невизначеність ТНК (відсутність статусу суб'єкта міжнародного права) впливає на вирішення спорів між компанією та приймаючою країною?
2. Поясніть, яким чином висока автоматизація та доступ до глобальних інформаційних мереж дозволяють ТНК ефективніше управляти фінансовими ризиками на світовому ринку.
3. Охарактеризуйте концепцію «центрів фінансової відповідальності» у внутрішній структурі ТНК та наведіть приклади (центри прибутків, центри витрат).
4. Яка стратегічна мета використання трансфертного ціноутворення у системі внутрішньофірмових розрахунків ТНК?
5. Порівняйте переваги та недоліки залучення фінансових ресурсів ТНК з зовнішніх джерел (міжнародні облігації) порівняно з внутрішніми (нерозподілений прибуток).
6. Поясніть сутність та функцію «іжнародного ринку євровалют для планування та мобілізації фінансових ресурсів ТНК.
7. У чому полягає відмінність між прямим міжнародним фірмовим кредитом та паралельним внутрішньофірмовим кредитом як внутрішніми джерелами фінансування ТНК?

Питання для дискусії:

1. Як глобальне управління фінансовими потоками дозволяє ТНК оптимізувати загальну фінансову позицію корпорації на шкоду чи на користь окремих філій?
2. Чому управління валютними ризиками є більш складним для ТНК порівняно з національними компаніями і які інструменти хеджування вони можуть застосовувати?
3. Як політичні та правові ризики (наприклад, ризики експропріації) впливають на інвестиційну політику ТНК та їхні рішення щодо довгострокового фінансування?

Практичне завдання:

Підготуйте індивідуальне завдання на тему: «Особливості фінансової політики транснаціональної корпорації ...(за вибором студента)» – це четверта частина індивідуального завдання про обрану вами ТНК (практичне завдання 2), що студенти готують протягом семестру. Роботу оформити у вигляді есе.

У цій частині вашої роботи про обрану ТНК слід визначити особливості фінансової політики обраної корпорації. Які фінансові потоки мають місце у структурі ТНК? Чи є окремі фінансові підрозділи? Хто здійснює управління корпоративними фінансами?

Тестові питання:

1. Яка правова особливість діяльності ТНК на світовому фінансовому ринку створює певні складнощі?
 - А) Наявність єдиного статусу суб'єкта міжнародного права.
 - Б) Відсутність необхідності враховувати законодавство різних країн.
 - В) ТНК не є суб'єктом міжнародного права.
2. Яке джерело фінансування відноситься до внутрішніх (власних) коштів корпорації?
 - А) Кредити від міжнародних банківських консорціумів.
 - Б) Емісія міжнародних облігацій.
 - В) Нерозподілений прибуток та амортизаційні відрахування.
3. Який інститут фінансової політики ТНК використовується для операцій хеджування та обміну валют?
 - А) Міжнародні товарні ринки.
 - Б) Міжнародні фінансові ринки.
 - В) Закордонні валютні ринки.
4. Яка компанія зазвичай виступає єдиним центром акумулювання фінансових ресурсів та їх розподілу в структурі ТНК?
 - А) Холдингова компанія (материнська компанія ТНК).
 - Б) Дочірня компанія у країні з найнижчими податками.
 - В) Будь-який окремих підрозділ.
5. Незважаючи на наявність самостійних підрозділів у різних країнах, що є характерною особливістю управління фінансами ТНК?
 - А) Повна децентралізація фінансового контролю.
 - Б) Керівництво та контроль над фінансовою діяльністю всієї корпорації здійснюється з єдиного центру.
 - В) Структура капіталу дочірніх фірм має бути ідентичною.

Література: 1, 2, 3, 4.

ТЕМА 8. ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ВИРОБНИЧОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

Мета заняття: дослідити особливості управління виробничою діяльністю транснаціональних корпорацій.

Завдання заняття: з'ясувати особливості виробничої стратегії багатонаціонального виробництва і матеріально-технічного забезпечення ТНК, дослідити сутність екологічних наслідків виробничої діяльності та податкових умов ТНК, зрозуміти основи міжнародного позиціонування активів ТНК та трансфертних цін в їх діяльності.

План:

1. Виробничі стратегії багатонаціонального виробництва і матеріально-технічного забезпечення ТНК.
2. Екологічні наслідки виробничої діяльності ТНК.
3. Податкові умови діяльності ТНК.
4. Міжнародне позиціонування активів ТНК.
5. Трансфертні ціни в діяльності ТНК

Питання для перевірки знань:

1. Як глобальна інтеграція у виробничих стратегіях ТНК допомагає їм досягти максимальної ефективності порівняно з локальною адаптацією?
2. Обговоріть економічні переваги та екологічні ризики стратегії перенесення «брудних» виробництв ТНК у країни, що розвиваються.
3. Поясніть, як податкові системи (територіальний, національний підходи) впливають на стратегію іноземного інвестування та форму фінансування структурних підрозділів ТНК за кордоном.
4. Які двосторонні угоди між країнами використовуються для уникнення подвійного оподаткування при трансферті прибутку, дивідендів та роялті?
5. Як використання економічних методів оптимізації оподаткування, зокрема концентрація доходів у офшорних зонах, впливає на країни базування ТНК?
6. У чому полягає сутність та які ключові цілі міжнародного позиціонування активів ТНК крім максимізації прибутку?
7. Чому політико-правові фактори та податкові умови є критично важливими при виборі місця розташування активів ТНК?

Питання для дискусії:

1. Яку роль відіграє трансфертне ціноутворення в управлінні грошовими потоками та мінімізації валютних ризиків усередині ТНК?
2. На Вашу думку, як податкові органи контролюють трансфертне ціноутворення ТНК і які ризики виникають для корпорацій у разі недотримання принципу «витягнутої руки»?
3. Порівняйте транснаціональну стратегію позиціонування активів із локальною адаптацією з точки зору глобальної ефективності та чутливості до місцевих ринків.

Практичне завдання:

Підготуйте індивідуальне завдання на тему: «Особливості управління виробничою діяльністю транснаціональних корпорацій» – це п'ята частина індивідуального завдання про обрану вами ТНК (практичне завдання 2), що студенти готують протягом семестру. Роботу оформити у вигляді есе.

У цій частині вашої роботи про обрану ТНК варто визначити особливості виробничої політики обраної корпорації: виробничі стратегії і матеріально-технічного забезпечення, екологічні наслідки виробничої діяльності, податкові умови, трансфертні ціни діяльності ТНК, міжнародне позиціонування активів.

Тестові питання:

1. Яка виробнича стратегія ТНК передбачає розподіл різних етапів виробництва (розробка, складання) між підрозділами в різних країнах для максимальної ефективності?
 - А) Стратегічне партнерство та аутсорсинг.
 - Б) Глобальна інтеграція.
 - В) Локальна адаптація.
2. Розміщення виробничих потужностей поблизу джерел сировини або в країнах із великим споживчим ринком – це приклад стратегії:
 - А) Доступ до ресурсів та ринків.
 - Б) Оптимізація витрат (лише дешева робоча сила).
 - В) Виключно аутсорсинг.
3. Який екологічний наслідок виробничої діяльності ТНК особливо посилюється через використання слабшого екологічного законодавства у країнах, що розвиваються?
 - А) Просування культури надмірного споживання.
 - Б) Перенесення «брудних» виробництв.
 - В) Виснаження відновлюваних ресурсів.
4. Який підхід до оподаткування прибутків ТНК передбачає, що оподатковуються лише прибутки, отримані компанією на території певної країни, повністю виключаючи зарубіжний дохід?
 - А) Територіальний (звільнення від податків за територіальною ознакою).
 - Б) Національний (світовий).
 - В) Всесвітня система пільг.
5. Яка основна мета міжнародного позиціонування активів ТНК, пов'язана із податковим законодавством?
 - А) Доступ до унікальних природних ресурсів.
 - Б) Оптимізація оподаткування (мінімізація загальних податкових виплат).
 - В) Локальна адаптація продукції.

Література: 1, 2, 3, 4.

ТЕМА 9. МЕХАНІЗМ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОМПАНІЙ ТА ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ КОРПОРАТИВНОЇ КУЛЬТУРИ

Мета заняття: дослідити сутність механізму управління персоналом транснаціональних компаній та особливості формування корпоративної культури.

Завдання заняття: з'ясувати особливості міжнародної кадрової стратегії і трудових відносин в ТНК, зрозуміти критерії, фактори та етапи відбору міжнародних менеджерів, дослідити особливості системи мотивації персоналу та процесу навчання персоналу для роботи в зарубіжних філіях, з'ясувати сутність формування корпоративної культури ТНК.

План:

1. Міжнародна кадрова стратегія і трудові відносини в ТНК.
2. Критерії, фактори та етапи відбору міжнародних менеджерів.
3. Система мотивації персоналу та процес навчання персоналу для роботи в зарубіжних філіях.
4. Особливості формування корпоративної культури ТНК.

Питання для перевірки знань:

1. Розкрийте поняття управління персоналом ТНК та поясніть його ключову мету.
2. Назвіть та охарактеризуйте щонайменше три переваги функціонування системи управління ТНК як мережевої структури.
3. Опишіть відмінності між централізацією та децентралізацією в системі управління персоналом ТНК та поясніть, яке рішення приймається найчастіше.
4. Які внутрішньо-економічні та зовнішні не економічні фактори впливають на кадрову політику ТНК? Наведіть приклад для кожного.
5. Сформулюйте сутність кожного з чотирьох підходів до відбору персоналу в міжнародних корпораціях: етноцентризм, поліцентризм, регіонцентризм та геоцентризм.
6. Назвіть та охарактеризуйте ключові види підготовки персоналу для роботи в зарубіжних філіях, які проводяться до від'їзду.
7. Як проявляється необхідність поєднання глобальної інтеграції та локальної адаптації у формуванні корпоративної культури ТНК?

Питання для дискусії:

1. Поясніть, у чому полягає відмінність між загальними (професійними) та специфічними (крос-культурними) критеріями відбору міжнародних менеджерів. Наведіть по два приклади для кожної групи.
2. Які етапи відбору міжнародних менеджерів є специфічними саме для міжнародного рекрутингу (відрізняються від стандартного)?
3. Опишіть, як має бути побудована система мотивації експатів та місцевих співробітників у зарубіжних філіях, та які елементи вона повинна поєднувати.

Практичне завдання:

Підготуйте індивідуальне завдання на тему: «Особливості управління персоналом транснаціональних компаній та особливості формування корпоративної культури» – це шоста частина індивідуального завдання про обрану вами ТНК (практичне завдання 2), що студенти готують протягом семестру. Роботу оформити у вигляді есе.

У цій частині вашої роботи про обрану ТНК варто визначити особливості кадрової стратегії і трудових відносин обраної корпорації: умови (фактори та етапи) відбору міжнародних менеджерів, системи мотивації персоналу та процес його навчання для роботи в зарубіжних філіях, особливості формування корпоративної культури.

Тестові питання:

1. Який принцип управління персоналом у ТНК передбачає виконання матеріальних мотивів для кар'єрного зростання?
 - А) Принцип економічності.
 - Б) Принцип пріоритетності цілей.
 - В) Принцип не матеріальної мотивації.
2. Який із перелічених факторів належить до зовнішніх інституціональних факторів, що впливають на кадрову політику ТНК?
 - А) Морально-психологічний клімат організації.
 - Б) Національно трудове законодавство приймаючих країн.
 - В) Структура й цілі ТНК.
3. Який критерій відбору міжнародних менеджерів належить до специфічних (крос-культурних та особистісних) критеріїв?
 - А) Технічні (фахові) навички.
 - Б) Управлінські навички.
 - В) Здатність до адаптації.
4. Що є основою єдиної корпоративної культури ТНК, яку необхідно поєднати з локальною адаптацією?
 - А) Місцеве законодавство приймаючих країн.
 - Б) Місія та базові цілі материнської компанії (глобальні цінності).
 - В) Система преміювання місцевих співробітників.
5. Яка ключова особливість формування корпоративної культури ТНК, зумовлена її глобальним масштабом?
 - А) Створення єдиної жорсткої ієрархії.
 - Б) Акцент виключно на матеріальній мотивації.
 - В) Необхідність поєднання глобальної інтеграції та локальної адаптації.

Література: 1, 2, 3, 4.

ТЕМА 10. ІННОВАЦІЙНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ

Мета заняття: дослідити особливості інноваційної діяльності транснаціональних корпорацій.

Завдання заняття: з'ясувати особливості розвитку міжнародного ринку технологій, цілі та етапи формування інноваційної стратегії ТНК, визначити роль ТНК у підвищенні рівня інноваційності національних економік, сформулювати уявлення про інформаційну систему як складову системи управління ТНК, виявити особливості облікових систем у різних країнах світу та консолідованої фінансової звітності ТНК.

План:

1. Особливості розвитку міжнародного ринку технологій.
2. Цілі та етапи формування інноваційної стратегії ТНК.

3. Роль ТНК у підвищення рівня інноваційності національних економік.
4. Інформаційна система як складова системи управління ТНК.
5. Особливості облікових систем у різних країнах світу.
6. Консолідована фінансова звітність ТНК.

Питання для перевірки знань:

1. Охарактеризуйте ключові особливості розвитку міжнародного ринку технологій та поясніть, що означає домінування інноваційних технологій.
2. Розкрийте роль ТНК у діяльності на міжнародному ринку технологій, назвіть їх основні функції як суб'єктів ринку.
3. Поясніть сутність внутрішньокорпоративного трансферу технологій та його важливість для ТНК.
4. Сформулюйте основні цілі формування інноваційної стратегії ТНК, акцентуючи на довгостроковій конкурентоспроможності.
5. Опишіть ключові етапи процесу формування інноваційної стратегії ТНК (від аналізу до контролю).
6. Назвіть та стисло поясніть не менше п'яти форм технологічної співпраці ТНК на міжнародному рівні.
7. Які ключові механізми впливу ТНК сприяють підвищенню рівня інноваційності національних економік приймаючих країн?

Питання для дискусії:

1. У чому полягає роль та функції інформаційної системи як ключової складової системи управління ТНК.
2. У чому полягає принципова відмінність між англо-американською та континентальною обліковими системами щодо їхньої орієнтації та джерел регулювання?
3. Поясніть мету та особливості складання консолідованої фінансової звітності ТНК, зокрема необхідність виключення внутрішньогрупових операцій та уніфікації облікових політик.

Практичне завдання:

Підготуйте індивідуальне завдання на тему: «Особливості інноваційної діяльності ТНК» – це є частина індивідуального завдання про обрану вами ТНК (практичне завдання 2), що студенти готують протягом семестру. Роботу оформити у вигляді есе.

У цій частині вашої роботи про обрану ТНК варто визначити особливості інноваційної діяльності обраної корпорації: вплив на розвиток міжнародного ринку технологій; цілі та етапи формування інноваційної стратегії ТНК; вплив ТНК на підвищення рівня інноваційності національних економік; інформаційна система як складова системи управління ТНК; особливості облікових систем у різних країнах світу, де провадить свою діяльність ТНК, консолідована фінансова звітність ТНК.

Тестові питання:

1. Яка ключова особливість характеризує міжнародний ринок технологій?
 - А) Домінування малих та середніх інноваційних підприємств.
 - Б) Жорстке державне регулювання та обмеження трансферу технологій.
 - В) Висока динамічність, глобалізація та домінування транснаціональних корпорацій (ТНК).
2. Яка форма міжнародної технологічної співпраці передбачає створення нових компаній із місцевими або іншими міжнародними партнерами?
 - А) Ліцензування.
 - Б) Спільні підприємства (Joint Ventures).
 - В) Венчурне фінансування.
3. Яка форма технологічної співпраці дозволяє ТНК передавати права на використання патентів чи ноу-хау іноземним компаніям за роялті?
 - А) Ліцензування.
 - Б) Контракти на проведення НДДКР.
 - В) Прямі іноземні інвестиції.
4. Яким чином ТНК підвищують інноваційний потенціал національної робочої сили?
 - А) Обмеженням доступу місцевих компаній до своїх технологій.
 - Б) Навчанням та підвищенням кваліфікації місцевих працівників.
 - В) Переважним залученням експатів на всі ключові посади.
5. Що дозволяє ТНК забезпечити централізоване управління даними та стандартизовані процеси у різних географічних місцях?
 - А) Система податкового обліку.
 - Б) Глобальні інформаційні системи.
 - В) Місцеві аудиторські компанії.

Література: 1, 2, 4.

ТЕМА 11. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ У КРАЇНАХ СВІТУ

Мета заняття: дослідити особливості діяльності транснаціональних корпорацій у країнах світу.

Завдання заняття: дослідити особливості ТНК як провідних учасників сучасних суспільно-політичних відносин, виявити сутність, причини та форми процесів злиття та поглинання міжнародного капіталу, дослідити методи оцінки ефективності діяльності ТНК та стратегії діяльності ТНК у високорозвинутих країнах світу, з'ясувати особливості діяльності ТНК у США, Японії, країнах Західної Європи.

План:

1. Транснаціональні корпорації як провідні учасники сучасних суспільно-політичних відносин.

2. Сутність, причини та форми процесів злиття та поглинання міжнародного капіталу.
3. Методи оцінки ефективності діяльності ТНК.
4. Стратегії діяльності ТНК у високорозвинутих країнах світу.
5. Особливості діяльності ТНК у США.
6. Особливості діяльності ТНК у Японії.
7. Особливості діяльності ТНК у країнах Західної Європи.

Питання для перевірки знань:

1. Яку роль відіграють ТНК у формуванні міжнародних ринків (крім ринку товарів та послуг)?
2. Розкрийте поняття «поглинання» міжнародного капіталу та чим воно відрізняється від «злиття».
3. Наведіть приклад конгломератного злиття та поясніть його ключову мету.
4. Чому для оцінки ефективності діяльності ТНК недостатньо використовувати лише фінансові коефіцієнти і які економічні та макроекономічні методи допомагають у цьому?
5. Поясніть, чому ТНК у високорозвинутих країнах використовують стратегію диференціації та спеціалізації?
6. Які культурні та регуляторні бар'єри ускладнюють діяльність іноземних ТНК, що працюють на ринку Японії?
7. Як наднаціональне регулювання (рівень ЄС) у Західній Європі впливає на діяльність ТНК?

Питання для дискусії:

1. Яким чином ТНК використовують лобіювання та участь у законотворчій діяльності для реалізації своєї міжнародної стратегії?
2. Як прямі іноземні інвестиції (ПІІ) американських ТНК впливають на економіку країн-реципієнтів: позитивні та негативні аспекти.
3. Назвіть ключові високотехнологічні галузі, в яких японські ТНК домінують. Відповідь обґрунтуйте.

Практичне завдання:

Провести порівняльний аналіз стратегій діяльності ТНК у різних групах країн (високорозвинуті країни, США, Японія, Західна Європа), оцінити їхню ефективність, а також проаналізувати процеси злиття та поглинання, як ключовий інструмент їхньої глобальної експансії. Заповнити порівняльну таблицю, описуючи, як ТНК А та ТНК Б адаптують свою діяльність у трьох ключових регіонах:

Регіон / Країна	Типова Стратегія ТНК А (Характерні риси)	Типова Стратегія ТНК Б (Характерні риси)
США	(Наприклад, доступ до інновацій, висока	(Наприклад, використання М&А для швидкого доступу до технологій)

Регіон / Країна	Типова Стратегія ТНК А (Характерні риси)	Типова Стратегія ТНК Б (Характерні риси)
	конкуренція)	
Японія	(Наприклад, співпраця з кейрецу, фокус на якості)	(Наприклад, створення спільних підприємств (Joint Ventures) для обходу бар'єрів)
Західна Європа	(Наприклад, "глокалізація", відповідність регуляціям ЄС)	(Наприклад, оптимізація виробничих ланцюгів через різні країни ЄС)

ТНК А (Американська/Японська/Європейська): Базується у високорозвинутій країні та є лідером у своїй галузі (наприклад, General Motors, Sony, Siemens).

ТНК Б (Глобальна/Конкурент): Конкурент ТНК А або компанія з подібної галузі, яка активно використовує стратегію М&А (наприклад, Microsoft, L'Oréal, Toyota).

Тестові питання:

- Який із зазначених впливів є ключовим прагненням ТНК у сфері державної політики та міжнародної економіки?
 - Сприяння політиці протекціонізму та ізоляціонізму.
 - Створення міжнародних органів для контролю над національними урядами.
 - Домагання уніфікації правил міжнародної економіки та ліквідації перешкод для руху капіталу.
- У чому полягає сутність процесу «злиття» міжнародного капіталу?
 - Придбання однією компанією контрольного пакета акцій іншої.
 - Об'єднання двох або більше раніше незалежних компаній для створення однієї нової юридичної особи.
 - Створення стратегічного альянсу без зміни юридичного статусу учасників.
- За що ТНК у високорозвинутих країнах конкурують у першу чергу?
 - За політичний вплив та державне лобіювання.
 - За технології, інновації та інтелектуальний капітал.
 - За зниження податкового навантаження.
- Який механізм впливу є основним для американських ТНК на економіки країн-реципієнтів?
 - Міжнародна допомога.
 - Культурний обмін.
 - Прямі іноземні інвестиції (ПІІ).
- Яка особливість є характерною для походження капіталу багатьох європейських ТНК?
 - Переважає домінування російського чи китайського капіталу.

Б) Переважно національний капітал (наприклад, французькі, німецькі компанії).

В) Змішаний капітал з рівними частками усіх країн ЄС.

Література: 1, 2, 3, 4.

ТЕМА 12. ДІЯЛЬНІСТЬ ТРАНСНАЦІОНАЛЬНИХ КОРПОРАЦІЙ В УКРАЇНІ: ПЕРЕВАГИ ТА НЕДОЛІКИ

Мета заняття: дослідити особливості діяльності транснаціональних корпорацій в Україні, їх переваги та недоліки.

Завдання заняття: дослідити особливості інвестиційної привабливості України для транснаціонального капіталу, виявити переваги та недоліки прямих іноземних інвестицій для розвитку національної економіки та гарантування економічної безпеки, дослідити особливості діяльності ТНК з капіталом українського походження на міжнародних ринках.

План:

1. Інвестиційна привабливість України для транснаціонального капіталу.
2. Переваги та недоліки прямих іноземних інвестицій для розвитку національної економіки та гарантування економічної безпеки.
3. ТНК з капіталом українського походження на міжнародних ринках.

Питання для перевірки знань:

1. Опишіть, як курс України на європейську інтеграцію та преференційні міжнародні торговельні режими (наприклад, «транспортний безвіз») впливають на очікування транснаціональних інвесторів.
2. Назвіть та поясніть основні бар'єри та ризики, які, незважаючи на позитивні зрушення, стримують іноземних інвесторів від масштабного вливання капіталу в Україну.
3. Які переваги ПІ для національної економіки пов'язані з розвитком людського капіталу та ринковою конкуренцією?
4. Як іноземні інвестори можуть експлуатувати ресурси приймаючої країни, і чому це становить ризик для сталого розвитку?
5. Поясніть, чому надмірна залежність від ПІ може зробити національну економіку вразливою, та наведіть приклад такої вразливості.
6. Яким чином діяльність іноземних компаній може супроводжуватися політичним тиском або втручанням у внутрішні справи країни?
7. Назвіть три ключові бар'єри та ризики для транснаціонального капіталу в Україні, які не пов'язані безпосередньо з військовою агресією (наприклад, правова, кадрова, бюрократична сфери).

Питання для дискусії:

1. Які галузі в Україні (крім агробізнесу) вважаються найбільш перспективними для інвестицій у контексті майбутньої відбудови та чому?
2. Який ризик ПІІ становить найбільшу загрозу для економічної безпеки та суверенітету держави?
3. Назвіть дві українські компанії (холдинги), які мають виробничі потужності або здійснюють значну діяльність за межами України, що відповідає ознакам ТНК.

Практичне завдання:

Обрати ТНК, яка активно працює на українському ринку (наприклад, Nestlé, Coca-Cola, JYSK, Bayer, McDonald's, ArcelorMittal або іншу за вибором).

Завдання: Провести аналіз діяльності компанії за останні 3-5 рр. у сфері фінансів, технологій, ризиків. Визначити переваги та недоліки/ризиків її діяльності в Україні. Оцінити діяльність ТНК в Україні з позиції національної економіки та економічної безпеки, зваживши на переваги та недоліки/ризиків. Зробити висновки про діяльність ТНК в Україні. Роботу оформити у вигляді аналітичної записки або презентації.

Етапи виконання завдання:

Етап 1. Визначити ТНК, її галузь діяльності та країну базування, основну мету діяльності цієї ТНК в Україні (наприклад, доступ до ринку, використання сировини, створення логістичного хабу, використання кваліфікованої робочої сили).

Етап 2. Проаналізувати та кількісно/якісно оцінити (за наявними відкритими даними) позитивний вплив діяльності обраної ТНК на економіку України: оцінити обсяг прямих іноземних інвестицій (ПІІ) або суму сплачених податків (за наявними даними; навести приклади впровадження нових технологій, стандартів управління чи виробництва в українські філіали, що підвищує загальний технологічний рівень; скільки робочих місць створено; як ТНК впливає на рівень оплати праці та кваліфікацію українських фахівців).

Етап 3. Оцінити потенційні та реалізовані негативні наслідки діяльності ТНК з точки зору національних інтересів: Чи є ризик значного виведення капіталу (репатріації)? Як діяльність ТНК впливає на місцевих виробників (чи витісняє їх з ринку, чи змушує підвищувати ефективність)? Чи має ТНК контроль над стратегічно важливою галуззю або ресурсом? Чи є ознаки використання схем трансфертного ціноутворення або інших механізмів мінімізації податків?

Етап 4. Сформулюйте висновок про те, чи переваги діяльності обраної ТНК в Україні переважають її недоліки/ризиків у поточному воєнному/післявоєнному контексті. Сформулюйте три конкретні рекомендації для Уряду України щодо регулювання діяльності ТНК у цій галузі для максимізації внутрішніх вигод та мінімізації ризиків для економічної безпеки.

Тестові питання:

1. Який фактор залишається головним стримуючим ризиком для інвестиційної привабливості України?
 - А) Надмірна ефективність судової системи.
 - Б) Ведення бойових дій на території України.
 - В) Висока стабільність законодавства.
2. Яка з галузей вважається найбільш перспективною для інвестицій в Україну, окрім агробізнесу та переробної промисловості?
 - А) Текстильна промисловість.
 - Б) Виробництво канцелярських товарів.
 - В) Оборонна промисловість (MilTech).
3. Яким чином ПІІ впливають на загальний технологічний рівень приймаючої країни?
 - А) Зменшують притік технологій, оскільки іноземні компанії їх приховують.
 - Б) Сприяють трансферу новітніх технологій, передового досвіду та інноваційних методів виробництва.
 - В) Не мають жодного впливу, оскільки орієнтовані лише на використання дешевої робочої сили.
4. Який негативний ефект для національної економіки має процес, коли значна частина прибутків, отриманих іноземними інвесторами, виводиться за кордон?
 - А) Зростання експорту.
 - Б) Репатріація прибутків.
 - В) Підвищення конкуренції.
5. Який ризик ПІІ може загрожувати економічній безпеці та суверенітету держави?
 - А) Податкові надходження до бюджету.
 - Б) Втрата контролю над стратегічно важливими секторами економіки.
 - В) Створення нових робочих місць.

Література: 1, 2, 4.

ТЕМИ ЕСЕ:

1. Етапи створення ТНК за періодизацією розвитку міжнародного бізнесу.
2. Особливості діяльності найбільш успішних ТНК в Україні.
3. Теорії виникнення та діяльності ТНК.
4. Організаційна структура управління ТНК.
5. Особливості діяльності «Мак-Дональдс» в Україні: сильні та слабкі сторони.
6. Особливості стратегій діяльності ТНК.
7. Особливості маркетингових комунікацій при рекламуванні продукції в різних країнах.
8. Особливості управління фінансовою структурою ТНК.

9. Особливості управління персоналом, способи мотивації, джерела підбору кадрів, соціальна відповідальність ТНК.
10. Суть та особливості міжнародної конфігурації діяльності ТНК зі створення вартості.
11. Паралельне та міжнародне об'єднане виробництво ТНК: особливості та реалії сьогодення.
12. Технологічна політики ТНК в приймаючих країнах: сильні і слабкі сторони.
13. Особливості діяльності перших виробничих та фінансових корпорацій у США.
14. Корпорації Європи: огляд сьогодення.
15. Великі корпоративні структури в сучасній Україні та їх основні сфери діяльності.
16. Інвестиції міжнародних корпорацій в Україні.
17. Особливості оподаткування доходів ТНК.
18. Глобалізація ринків та транснаціональні корпорації.
19. Транснаціональні альянси.
20. ТНК України: діяльність, місце та роль в економіці країни.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Марченко Т. В. Транснаціональні корпорації : навч.-метод. посібник. Уклад. : Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 184 с. URL: <https://salo.li/5a1E7cd>
2. Транснаціональні корпорації: конспект лекцій [Електронний ресурс]: навч. посіб. для студ. спеціальності 051 «Економіка», освітньої програми «Міжнародна економіка» / КПІ ім. Ігоря Сікорського; уклад.: Моїсеєнко Т. Є. Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 225 с. URL: <https://ela.kpi.ua/items/1ca84f22-df1c-4ecd-8dba-ca80930e66de>
3. Transnational Corporations. Educational textbook [Electronic Resource] / S. V. Voitko, O. A. Gavrish, O. O. Korohodova, T. E. Moiseenko ; Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute. Electronic text data (1 file: 2.89 MB). Kyiv : Igor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute, 2020. 204 p. URL: <https://ela.kpi.ua/items/e8d41471-3e90-47da-b7a8-ef08be72e645>
4. Транснаціональні корпорації. Українсько-англійсько-польський словник основних термінів [Електронний ресурс] Уклад.: Сергій Войтко, Олена Корогодова, Magdalena Maciaszczyk, Magdalena Rzemieniak. Електронні текстові дані (1 файл: 476 Кбайт). Київ: КПІ ім. Ігоря Сікорського, 2020. 35 с. <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/efeca195-72db-4dfc-99e2-0f766a0f79fe/content>

Додаткова:

1. Баглей Р. Міжнародні корпорації у формуванні кон'юнктури світових ринків. *Інноваційна економіка*, вип. 2. 2025. С. 25-33.

2. Гапак Р. М. Виклики та можливості транснаціоналізації бізнесу. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Міжнародні економічні відносини та світове господарство. 2024. Вип. 52. С. 38-43. DOI: <https://doi.org/10.32782/2413-9971/2024-52-5>.
3. Грицишен С. Вплив макроекономічної турбулентності на інвестиційну активність транснаціональних корпорацій. *Інноваційна економіка*, вип. 2. 2025. С. 202-209. <https://inneco.org/index.php/innecoua/article/view/1487>
4. Коструба А.В. Корпорація: досвід феноменологічного дослідження : монографія. Київ: Талком, 2021. 405 с. URL: https://www.researchgate.net/publication/357072797_Korporacia_dosvid_fenomenologichnogo_doslidzenna
5. Моїсеєнко Т. Є., Корогодова О.О., Глущенко Я.І. Трансформація соціально-трудо­вих процесів транснаціональних корпорацій (ТНК) в умовах Індустрії 4.0 та 5.0: виклики та можливості для працівників і роботодавців. Вип. 4. 2025. <https://econp.com.ua/index.php/journal/article/view/319>
6. Новоскольцева Л.О., Демідов Д.В. Міжнародні транснаціональні корпорації як нові суб'єкти геополітичного впливу під час воєн. *Економічні науки*. Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Вип. № 3(79). 2025. С. 198–205. <https://journals.maup.com.ua/index.php/economics/article/view/4972>
7. Міжнародні організації та транснаціональні корпорації : навч. посіб. / Н. І. Кара та ін. Львів: Растр-7, 2022. 315 с.
8. Петкова Л.О., Лещенко М.М., Сахно Т.А. Стратегічні пріоритети інвестиційний рішень міжнародних корпорацій в умовах глобальних викликів. Вісник Хмельницького національного університету. Серія: Економічні науки. Том 338 № 1. 2025. С. 215–220. URL: <https://heraldes.khmnu.edu.ua/index.php/heraldes/article/view/1456>
9. Сахно Т.А., Лещенко М.М., Пасенко В.М., Бразілій Н.М., Крот Ю.М. Сучасні тенденції міжнародної та вітчизняної практики оподаткування. *Бізнес-інформ*. 2025. № 6. С. 66–76. URL: https://www.business-inform.net/export_pdf/business-inform-2025-6_0-pages-66_76.pdf
10. Транснаціональні корпорації : навч. посіб. / С. В. Войтко, О. А. Гавриш, О. О. Корогодова, Т. Є. Моїсеєнко. Київ : КПП ім. Ігоря Сікорського, Вид-во «Політехніка», 2016. – 208 с. <https://ela.kpi.ua/server/api/core/bitstreams/443e7402-6c8f-4f78-9d3d-d89f9c0cfab2/content>
11. Транснаціональні корпорації. Навч. посіб. Давидова І.О., Величко К.Ю., Печенка О.І. Харків: Видавництво «Форт», 2018. 175с. <https://repo.btu.kharkiv.ua/items/81fbaa6b-d361-4af3-85ab-06e319d5dc78>

ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. UNCTAD. *Веб-сайт*. URL: <http://www.unctad.org>
2. World Bank. *Веб-сайт*. URL: <http://www.worldbank.org>
3. World Trade Organization. *Веб-сайт*. URL: <http://www.wto.org>
4. OECD. *Веб-сайт*. URL: <http://www.oecd.org>

5. World Economic Forum. *Веб-сайт*. URL: <https://www.weforum.org/>
6. Fortune 500. *Веб-сайт*. URL: <https://fortune.com/ranking/global500/>

ПЕРЕЛІК НОРМАТИВНИХ ДОКУМЕНТІВ

1. Конституція України. *Офіційний веб-портал Верховної ради України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Про підприємництво: *Закон України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text>
3. Про інвестиційну діяльність: *Закон України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1560-12#Text>
4. Про господарські товариства: *Закон України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text>
5. Про зовнішньоекономічну діяльність: *Закон України*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text>

ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

Політика щодо дедлайнів та перекладання: Під час здачі студентом роботи на кафедрі реєструється дата її подання. На нижчу оцінку (75% від можливої максимальної кількості балів за вид діяльності балів) оцінюються роботи, які порушили терміни попередньої реєстрації без поважних причин. Перескладання модулів відбувається за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).